

POWERPOOR

Empowering Energy Poor Citizens through Joint Energy Initiatives

Juhend energiavaesuse leevendamiseks parema energiakasutuse abil

Praktiline koostöö energiavaesuses
majapidamiste ja poliitikakujundajate vahel
energiavaesuse leevendamiseks

2021 detsember

www.powerpoor.eu

Tagada kõigile juurdepääs usaldusväärsetele, säästvatele ja taskukohastele energiateenustele, parandades seeläbi elukvaliteeti ja tugevdades energiajulgeolekut

ÜRO kestliku arengu eesmärgid, 7. eesmärk, <https://sdgs.un.org/goals/goal7>

Sisukord

1.	Eessõna – kuidas juhendit kasutada?	5
2.	Energiavaesuse leevendamine ühiste energiaalgatuste abil	6
	Energiavaesus.....	6
	Kohalike omavalitsuste roll energiavaesuse vähendamises.....	6
	POWERPOORi meetod	8
3.	Alt üles suunatud meetodi ettevalmistamine	11
	Lähteandmete hindamine	11
	Huvirühmade ja seotud osapoolte kaasamine.....	12
	Võimekuse kasvatamine ja mitmetasandiliste teadmiste loomine.....	13
	Kohalike kangelaste esiletoomine	17
	POWERPOORi sertifitseerimisskeem.....	20
4.	Energiavaesuses kodanike tugiprogrammid	23
	Kodukülastused.....	23
	Energiavaesuse leevendamise keskused.....	24
	Jagage teavet.....	26
	Mõju kinnistamine ja tulemuste püsivuse tagamine.....	28
5.	Probleemiga tegelemine	30
	Energiavaesuse tuvastamine	30
	Tööriist POWER-TARGET	32
	Tõhusam suunamine	33
6.	Meetmed energiavaesuse probleemi lahendamiseks.....	35
	Meetmete edendamine	35
	Tööriist POWER-ACT.....	36
	Meetmete lisamine energia- ja kliimakavasse	37
	Kasutage meetmete kavandamisel ja otsustamisel <i>koosloomet</i>	39
7.	Ühiste energiaalgatuste rahastamine energiavaesuse probleemi lahendamiseks.....	40
	Meetmete rahastamine	40
	Tööriist POWER-FUND.....	41

1. Eessõna – kuidas juhendit kasutada?

Kohalikud omavalitsused ja üksikisikud saavad olla osa energiasüsteemi õiglasest ümberkujundamisest, et pakkuda kõigile usaldusväärset, puhast ja taskukohast energiat, tegeledes sealhulgas energiavaesuse probleemiga. See juhend on koostatud nende eesmärkide saavutamiseks ja hõlmab kogu vajalikku teavet POWERPOORI lähenemisviisi kohta, mis aitab vähendada energiavaesust ühiste energiaalgatuste kaudu. Juhendi eesmärk on teavitada asjaomaseid huvirühmi – alates huvitatud üksikisikutest kuni kohalike omavalitsuste ja poliitikakujundajateni, kuidas järgida koostööpõhist ja alt üles suunatud meetodit energiavaesuse leevendamiseks ühiste energiaalgatuste kaudu, kasutades selleks uuenduslikke rahastamisskeeme ja tõhusamat kohalikku energiaplaneerimist.

2. Energiavaesuse leevendamine ühiste energiaalgatuste abil

Energiavaesus

„Kütmine, jahutamine, valgustus ja seadmetega töötamiseks vajalik elektrienergia on põhiteenused, millega tagatakse inimväärne elatustase ja inimeste tervis.“

ELi energiaostuvõimetuse nõustamiskeskus, 2022 (https://energy-poverty.ec.europa.eu/observing-energy-poverty_en)

Energiavaesuseks nimetatakse olukordi, mille puhul „üksikisikud või leibkonnad ei suuda taskukohase hinnaga oma kodu piisavalt kütta, jahutada või kasutada muid vajalikke energiateenuseid“¹. See on „suutmatus kasutada põhifunktsioone, mis on otse või kaudselt tingitud ebapiisavast juurdepääsust taskukohastele, usaldusväärsetele ja turvalistele energiateenustele, võttes arvesse nende funktsioonide kasutamiseks saadaolevaid mõistlikke alternatiive“².

Energiavaesus on seotud leibkonna madala sissetuleku, kõrgete energiakulude ja halva energiatõhususega kodudega ning sellel on teadaolevalt suur mõju ELi kodanike tervisele, sh suurem suvine ja talvine suremus, kahjulik mõju vaimsele tervisele, probleemid hingamisteedega ning vereringehäired³. Nähtuse praegused määratlused põhinevad kvantitatiivsetel näitajatel, nagu energiaarvete osakaal leibkonna kulutustest, arvestades leibkonna sissetulekut või lähedust vaesuspiirile pärast energiateenuste kulude mahaarvestamist (10% käsitus, „madal sissetulek – suured kulud“, „minimaalne sissetuleku piir“), ja kvalitatiivsetel näitajatel (konsensusepõhine käsitus).

Kohalike omavalitsuste roll energiavaesuse vähendamises

ÜRO kestliku arengu eesmärkides on selgelt esile toodud kohalike omavalitsuste roll üleminekul kestlikumale tulevikule, seades eesmärgiks pakkuda kõigile puhast ja taskukohast energiat⁴. Euroopa Komisjon on samuti

¹ Thomson, H. ja Bouzarovski, S. (2018). *Addressing Energy Poverty in the European Union: State of Play and Action*. ELi energiaostuvõimetuse vaatluskeskus, Manchester.

² Day, R., Walker, G. ja Simcock, N. *Conceptualising energy use and energy poverty using a capabilities framework*, EP93 (2016).

³ Bouzarovski, S. ja Petrova, S. (2015). *A global perspective on domestic energy deprivation: Overcoming the energy poverty–fuel poverty binary*. *Energy Research & Social Science*, 10, 31–40.

⁴ ÜRO säästva arengu eesmärgid, 7. eesmärk, <https://sdgs.un.org/goals/goal7>

need eesmärgid vastu võtnud ning edendab tegevuskavasid ja algatusi, millega antakse linnadele ja kogukondadele võimalusi rakendada kohalikke kliima- ja energiameetmeid⁵.

Kohalike omavalitsuste kaasamine energiavaesusega võitlemisse on väga oluline, sest neil on võimalik:

- aidata sihipärasemalt haavatavaid kodanikke ja mõõta paremini probleemi ulatust;
- määrata täpselt kindlaks kohalikud vajadused ja kohalike tegurite keerukuse, mis seda nähtust piirkonnas mõjutavad;
- seada meetmed ja sekkumisalad prioriteetsuse järjekorda;
- kavandada meetmeid, mis sobivad kõige paremini kohaliku konteksti ja kodanike vajadustega;
- tuua kokku kõrgema tasandi üksused (riikide valitsused, EL) ja kohalikud kogukonnad;
- ühendada kohalikul tasandil eri osalejate, huvirühmade ja algatuste jõud;
- tagada meetmete jätkusuutlikkuse ning võimendada neid linnade võrgustike ja algatuste toel.

Kohalike omavalitsuste suutlikkus tegeleda tõhusalt energiavaesuse probleemiga on ELi riikides varieeruv, sest erinevad ka juhtimisstruktuurid, tehniliste teadmiste tase, saadaolevad vahendid ja pühendumus probleemiga tegelemisele.

POWERPOOR võtab arvesse nii kohalike omavalitsuste rolli piiranguid kui ka võimalusi, pakkudes välja uuendusliku meetodi kohalikul tasandil meetmete rakendamiseks ühiste energiaalgatuste kaudu, nagu energiakogukonnad ja -ühistud. Koos linnapeade pakti eesmärgiga, mille kohaselt toetavad allakirjutanud linnad ELi eesmärki vähendada 2030. aastaks kasvuhoonegaase 55%⁶, ning ühise tegevuskava vastuvõtmisega, mille eesmärk on leevendada kliimamuutusi ja nendega kohaneda, võib see ajendada kohalikke omavalitsusi seda probleemi lahendama ja rakendama tõhusaid meetmeid haavatavate kodanike abistamiseks.

⁵ELi aruanne. 2015. *Energy poverty and vulnerable consumers in the energy sector across the EU: analysis of policies and measures Policy Report*

⁶ Euroopa Komisjon, 2030. aasta kliimaeesmärgi kava, https://ec.europa.eu/clima/eu-action/european-green-deal/2030-climate-target-plan_en

PEAMISED ALGATUSED

Linnapeade pakt (www.covenantofmayors.eu)

Euroopa linnapeade pakt on ELis peamine algatus allakirjutanutele, kes lubavad leevendada kliimamuutusi ja kohaneda nende tagajärgedega. Selle eesmärgi järgi elavad kõik kodanikud 2050. aastaks vähendatud süsinikusaldusega ja elujõulistes linnades, kus on juurdepääs taskukohasele, usaldusväärsele ja säästvale energiale. See hõlmab muu hulgas energiavaesuse leevendamist. Seega annab linnapeade pakt mitu asjakohast vahendit energiavaesuse teema integreerimiseks kohalike omavalitsuste säästva energia ja kliimameetmete tegevuskavadesse ning peatselt on kavas avaldada ka raamistik energiavaesuse mõõtmiseks ning sobivate tegevuste jälgimiseks ja nende kohta aruannete koostamiseks.

Energiaostuvõimetuse nõustamiskeskus (https://energy-poverty.ec.europa.eu/index_en)

Energiaostuvõimetuse nõustamiskeskus on juhtiv ELi algatus, mille eesmärk on leevendada energiavaesust ja kiirendada kohalike omavalitsuste üleminekut õiglasele energiatulevikule. Keskus soovib olla energiavaesusega seotud oskuste ja teadmiste kese Euroopas ning see on mõeldud kõigile asjakohastele huvirühmadele, kes on huvitatud Euroopa energiavaesuse probleemiga tegelemisest. Nõustamiskeskus pakub otsest tuge, veebikoolitusi ja uuringute tulemusi ning püüab luua võrgustiku huvirühmadest, kes on huvitatud rakendama meetmeid Euroopa energiavaesuse vastases võitluses.

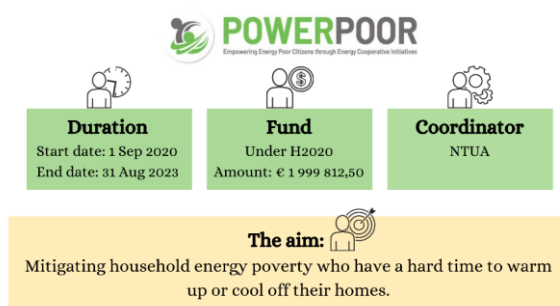
POWERPOORi meetod

Projekti POWERPOOR põhieesmärk on välja töötada tugiprogrammid energiavaesuses kodanike jaoks ja edendada ühiste energiaalgatuste kasutamist, kus rakendatakse alternatiivseid või uuenduslikke rahastamisskeeme (nt energiakogukondade/-ühistute loomine, ühisrahastuse kasutamine). POWERPOOR soodustab kogemuste ja teadmiste jagamist, tarbimiskäitumise muutmise ja väikesemahuliste igal juhul kasulike energiatõhususe meetmete rakendamist ning taastuvate energiaallikate kasutuselevõttu, suurendades kodanike aktiivset osalust.

Kaheksas riigis üle Euroopa (Bulgaaria, Hispaania, Horvaatia, Eesti, Kreeka, Läti, Portugal ja Ungari) töötatakse välja, arendatakse ja rakendatakse energiavaesuse pilootprogramme sertifitseeritud energianõustajate ja -mentorite võrgustiku juhtimisel. Energianõustajad ja -mentorid toetavad energiavaesuses leibkondi tarbimiskäitumise muutmise ning madalama kuluga kasulike energiatõhususe meetmete rakendamisel, ühistes energiaalgatustes osalemisel või uuenduslike rahastamisskeemide rakendamisel. Energiavaesuses kodanikke kaasatakse mitmesuguste plaanitud tegevuste, näiteks teabepäevade kaudu. Peale selle rajatakse kaasatud kohalikesse omavalitsustesse piirkondlikud energiavaesuse leevendamise keskused, kus töötavad POWERPOORi koolitatud ja sertifitseeritud energiamentorid. Need keskused on kogu POWERPOORiga seotud teabe kontaktpunktid.

Tugiprogrammide täiendamiseks on loodud ka IKT-põhine energiavaesuse leevendamise tööriist. Pilootriikides on loodud riiklikud huvirühmade kontaktrühmad, et lihtsustada kaasamist ning olla POWERPOORi meetodite ja tulemuste teabekeskusteks. POWERPOORi alt üles suunatud meetod saab olla osa säästva energia ja kliimameetmete tegevuskavadest või mis tahes muust kohaliku omavalitsuse tegevuskavast.

POWERPOORi rakendamisest saadud kogemuste ja õppetundide põhjal töötatakse välja ELi poliitikasoovitused ning kaheksa riiklikku tegevuskava, et projektist saaksid õppida iga valitsemistasandi poliitikakujundajad. Projekti tulemusi levitatakse laialdaselt ning koostöös ülemaailmsete ja ELi algatustega, nagu ELi energiaostuvõimetuse nõustamiskeskus ning (ELi ja ülemaailmne) linnapeade kliima- ja energiapakt. Võrgustike osalemine konsortsiumis toetab POWERPOORi tulemuste levitamist ja kasutamist kogu Euroopas nii projekti rakendamise ajal kui ka hiljem. Lahenduse elluviimist jätkatakse POWERPOORi energiavaesuse leevendamise allianssi abil.

Energiavaesuse projektid Euroopas

H2020 „Leibkondade energiavaesuse leevendamine“ sõsarprojektid

POWERPOOR

Empowering Energy Poor Citizens through Joint Energy Initiatives

EnergyMeasures

Tailored Measures Supporting Energy Vulnerable Households

ComAct

Community Tailored Actions for Energy Poverty Mitigation

STEP

Solutions to Tackle Energy Poverty

ImpowerMed

Empowering Women to Take Action Against Energy Poverty in the Mediterranean

ENPOR

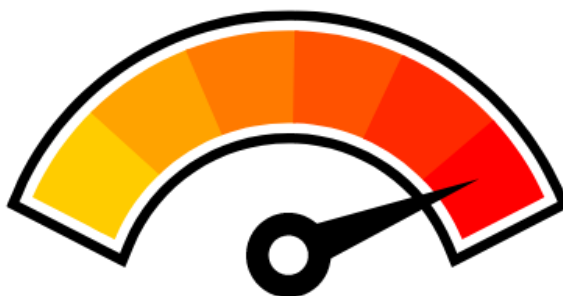
Actions to Mitigate Energy Poverty in the Private Rented Sector

3. Alt üles suunatud meetodi ettevalmistamine

Lähteandmete hindamine

Praegu ei saa Euroopas ligikaudu 57 miljonit inimest oma kodu talvel piisavalt soojana hoida, 104 miljonit inimest ei suuda kodu hoida suvel piisavalt mugaval temperatuuril, 87 miljonit inimest elab halva kvaliteediga elamus ja 52 miljonit inimest ei suuda õigeks ajaks energiaarveid maksta⁷. Euroopa Komisjon arvestab oma kavades

haavatavate inimestega ning püüab tegeleda energiavaesuse probleemiga ELi roheline kokkuleppe ja uue paketi „Eesmärk 55“ kaudu, mis hõlmab põhjalikke meetmeid energiatõhususe seaduste tugevdamiseks, et aidata võidelda energiavaesusega⁸. Selles kontekstis võib energiavaesuses kodanike juhendamine ja neile rahalise abi andmine energiatõhususe meetmete rakendamiseks ning energiakogukondade/-ühistute loomiseks või nendega liitumiseks lihtsustada nende sotsiaalset integratsiooni ja aidata neil energiavaesusest pääseda. POWERPOORI kaheksas pilootriigis on koostatud põhjalik analüüs energiavaesuse olemuse, praeguse õigusliku raamistiku, kehtivate leevendusmeetmete ja soodustava keskkonna kohta.

Kokkuvõttes esineb POWERPOORI pilootriikides mitmes aspektis suuri erinevusi, näiteks energiavaesuse käsitlustes ja määratlustes, kavandatavates õiguslikes raamistikes ning leevendusmeetmetes. Energiavaesus on keeruline probleem, mida ei saa lahendada ühtse kavaga ELi tasandil, kuigi riikides on näha ühiseid probleeme. Näiteks ei ole Euroopas ühist energiavaesuse definitsiooni ning POWERPOORI kaheksast pilootriigist on termini „energiavaesus“ jaoks ametlik definitsioon ainult Lätis ja Hispaanias. Lisateavet pilootriikide kohta leiab POWERPOORI lähteandmete hindamise aruandest, mis on saadaval [siin](#).

Teave kõigi ELi riikide kohta on saadaval [siin](#).

⁷ ELi energiaostuvõimetuse vaatluskeskus, <https://www.energypoverity.eu>

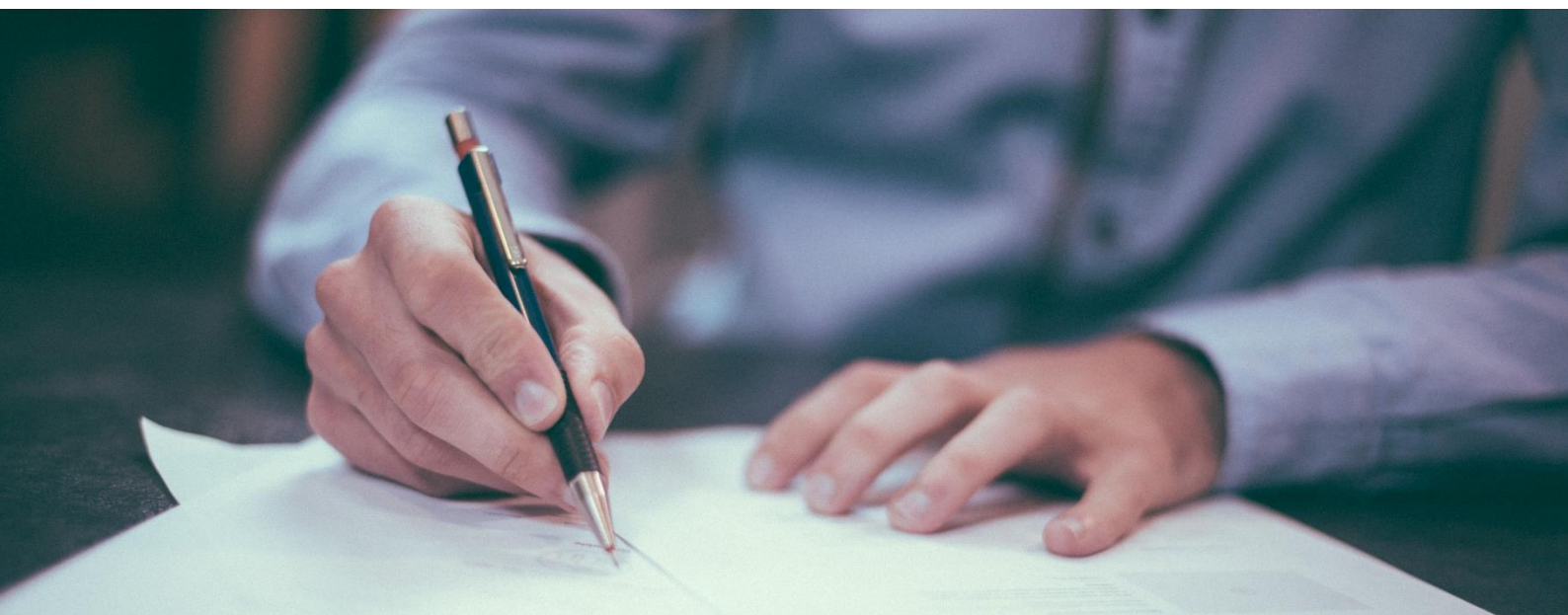
⁸ Euroopa Komisjon, ELi roheline kokkulepe https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en ja 2030. aasta kliimaeesmärgi kava

Huvirühmade ja seotud osapoolte kaasamine

Huvirühmade kaasamine on alt üles suunatud meetodi korral muudatuste rakendamiseks hädavajalik. Seda iseäranis POWERPOORi puhul, mis põhineb koosloome mudelil, kuna koostööd nähakse ette ja rakendatakse kogu projekti vältel ning projekti edasiarendamise kiirendamises osaleb mitu üksteisest sõltuvat välist huvirühma. Tuvastatud ja projekti kaasatud huvirühmad on eri taustaga ja nende hulgas on järgmised osalised: kohalike ja/või piirkondlike omavalitsuste esindajad, eluaseme pakkujad, sotsiaaltöötajad, tervishoiutöötajad, alternatiivsete rahastamisskeemide asjatundjad, energiakogukondade esindajad, kodanikuühiskonna esindajad, nagu vabaühendused, asutused ja ühendused, muud energiaplaneerimise või teenuste osutamisega seotud huvirühmad ning akadeemiliste asutuste ja tehnikaülikoolide esindajad.

Huvirühmade kaasamise protsess hõlmab järgmist.

1. Asjakohaste huvirühmade tuvastamine, millele järgneb tulemuste väljaselgitamine ja analüüs.
2. Kaasamiskava väljatöötamine tulemuste analüüsi põhjal.
3. Kaasamiskava rakendamine.
4. Aruandlus, rakendamine ja järelmeetmed.
5. Tagasiside ja vajaduse korral meetodi läbivaatamine.

Riiklikud huvirühmade koostöökogud

Kaheksas POWERPOORi katseriigis on loodud riiklikud huvirühmade koostöökogud. Nende koostöökogude liikmed on riikides kontaktisikud ja mitme asjakohase valdkonna asjatundjad, kes annavad tagasisidet kõigi POWERPOORi tegevuste kohta riigi ja Euroopa tasandil ning edastavad projekti tegevuste ja tulemustega seotud teavet laiemale publikule. Koostöökogude liikmed kohtuvad regulaarselt, et ühtlustada energiavaesusega seotud arengut kohalikul, riiklikul või Euroopa tasandil. Nad esindavad mitmekesisist huvirühmade koostlust, kuhu kuuluvad näiteks järgmiste alade esindajad: kohalikud omavalitsused, piirkonnad, energiaagentuurid, ülikoolid, sotsiaalteenuste osutajad, vabaühendused, kommunaalteenuste osutajad ja meedia.

Kui olete huvitatud osalemisest või soovite saada lisateavet oma riigi huvirühmade koostöökogu kohta, klõpsake [siin](#).

Ühendades jõud – energiavaesuse leevendamise keskus, projekt POWERPOOR ja Zagrebi linn

Horvaatia
Zagrebi linn

2016. aastal võttis Zagrebi linn ametlikult vastu otsuse rakendada meetmeid energiavaesuse riski vähendamiseks 9,8%-ni "Zagrebi linna energiapuuduse vähendamise programmi" abil, mis on kavandatud valmima 2022. aasta novembri lõpus, rakendamise algus 2023. aastal. Programm aitab otseselt kaasa Zagrebi energiavaesuses majapidamiste vähendamisele, energiasäästu ja energiatõhususe suurendamisele ning süsinikdioksiidi heitkoguste vähendamisele, mis omakorda aitab kaasa riiklike kliimaeesmärkide täitmisele.

POWERPOORi kohalik energiavaesuse leevendamise keskus Horvaatias DOORi eestvedamisel koolitab välja vähemalt 20 energianõustajat ja mentorit, kes aitavad kaasa vajalike andmete kogumisele energiavaesuse hetkeseisu kaardistamiseks. 500 leibkonnast koosnevat valimit toetavad energianõustajad ja mentorid ning intervjuud viiakse läbi Zagrebi linna haldusalas. POWERPOORi tegevus aitab Zagrebi linnal saada kasu EPAH tehnilise abi programmist, mis toetab analüüside ettevalmistamist ja andmete kogumist.

Selle koostöö kaudu loodab Zagrebi linn kujundada tervikliku arusaama energiavaesuse mõjust kohalikul tasandil, mis võimaldab omavalitsusel välja töötada tõhusaid meetmeid energiavaesuse vähendamiseks.

Võimekuse kasvatamine ja mitmetasandiliste teadmiste loomine

POWERPOORi partnerid ehk eri valdkondade asjatundjad koondasid kogu teabe, mis on vajalik energiavaesusega tegelemiseks ühiste energiaalgatuste kaudu, nelja õppemoodulisse (lisateavet leiate allolevast kastist). Partnerid jagasid oma teadmisi ja korraldasid koolitajate koolituse, millele järgnes õpikoda, kus käsitleti põhjalikumalt POWERPOORiga seotud teemasid. Õppemoodulid hõlmavad teavet, mis sobib nii huvitatud üksikisikutele kui ka kohalike omavalitsuste esindajatele. Siinkohal on oluline 4. moodul, kus käsitletakse peamiselt nende kohalike omavalitsuste vajadusi, kes püüavad energiavaesuse probleemi lahendada.

1. moodul (ENPOV): energiavaesuse mõiste, tegevuskavad ja mitmetasandiline valitsemine; ülemaailmne ja ELi tasand. Hõlmab energiavaesuse mõistet, olemasolevaid tegevuskavasid, POWERPOORI meetodit ja POWERPOORI väljatöötatud tööriistu, eriti tööriista POWER-TARGET.

 1. mooduli leiate [siit](#).

2. moodul (ACTIONS): energiavaesuse leevendamise tegevuskavad ja tavad. Hõlmab väikese kuluga või kasulikke meetmeid, mida energiavaesuses kodanikud saavad rakendada energiatarbimise vähendamiseks; tarbimiskäitumise muutmist ja parimaid tavasid, mida saab järgida energiatõhususe meetmete rakendamiseks ning energiasekkumiste korraldamiseks. Lisaks hõlmab moodul töövahendit POWER-ACT.

 2. mooduli leiate [siit](#).

3. moodul (FUND): energiakogukonnad/-ühistud, ühisrahastus ja muud ühisalgatused. Hõlmab parimaid tavasid, meetodeid ja uuenduslikke käsitusi ühiste energiaalgatuste loomiseks; nende tugevuste, võimaluste ja eeliste, aga ka nendest saadud õppetundide rõhutamist; eeskujulikke säästva energia projekte, mis paistavad silma tehnoloogiauuenduste, rakendamise, rahastamise, mõju ja laialdasse kasutuselevõtmise sobivuse poolest; energiavaesuse projektide mõjuhinnangut linnade/riigi säästva arengu valdkonnas. Moodul sisaldab tööriistu ja meetodeid, mille abil saab teha ühised energiaalgatused energiavaesuses kodanikele kättesaadavaks. Lisaks hõlmab see moodul töövahendit POWER-FUND.

 3. mooduli leiate [siit](#).

4. moodul (PLAN): energiavaesuse meetmete kavandamine kohalikul tasandil. Energiavaesuse integreerimine säästva energia ja kliimameetmete tegevuskavadesse ning linnade säästva arengu strateegiatesse, kliimasüsteemi uuendamise tööriistad süsteemimõtlemissel ja huvirühmade kaasamise jaoks linna kontekstis. Moodul sisaldab lisaks ka energiavaesuse leevendamise juhendit.

 4. mooduli leiate [siit](#).

Kasulikud materjalid

POWERPOORI partnerite jagatud teadmiste alusel loodi POWERPOORI veebipõhine koolituste andmebaas (Online Trainer Library), mis sisaldab dokumente, mida saavad kasutada nii kohalikud omavalitsused kui ka üksikisikud. Veebipõhine andmebaas on saadaval [siin](#).

Andmebaasi on lisatud ka filtrimid, mille abil saavad kasutajad valida eelistatud keelt, materjalide vormingut (nt dokument, väljaanne, raamat), väljaande tüüpi (nt metodoloogiline, teoreetiline), sihtrühma (nt eluaseme pakkujad, sotsiaaltöötajad) ja moodulit, mida põhjalikumalt uurida.

Koolituste ingliskeelsed versioonid on saadaval [siin](#).

Koolitamise abivahendid

Energianõustajate ja -mentorite tõhusaks koolitamiseks ja toetamiseks, eriti kogu ELis leviva COVID-19 pandeemia ajal, kasutati osaluse suurendamiseks ja koolituste huvitavamaks muutmiseks veebitööriistu. Seega lisati nelja moodulisse ka vestluse juhtimise ja pehmete oskuste arendamiseks mõeldud materjal, mis on kohandatud energianõustajate ja -mentorite koolitamiseks. Materjal on saadaval [siin](#).

Nõuanne!

Veebikoolitused peaksid sisaldama järgmist:

- hea ülesehitusega ja osalejatega arvestav ajakava (nt kohvipausidega), mida jagatakse enne algust osalejatega;
- stabiilne internetiühendus esitajatele/koolitajatele;
- veebitööriistad, mis parandavad osalemiskogemust (nt Slido, Mentimeter).

Üksikisikute või kohalike omavalitsuste esindajate koolitamise korral on oluline järgida isikuandmete kaitse üldmäärust. Lisateave: <https://gdpr.eu>.

Neli nimetatud moodulit sisaldavad peamiselt ELi tasandi teavet. Nende väljatöötamisel on aga jäetud piisavalt palju paindlikkust, et neid saaks lihtsasti riigi eripäradega kohandada.

POWERPOORI koolituste läbimiseks kulub ligikaudu 7,5 tundi. Koolitusi saab osalejate vajaduste järgi kohandada.

Kohalike kangelaste esiletoomine

Peale huvirühmadega suhtlemise ja saadaoleva teabe kogumise on POWERPOORI üks eesmärke ka nende energianõustajate ja -mentorite esiletoomine, kes on kohalikul tasandil energiavaesuse leevendamiseks suurepäraselt alt üles suunatud meetodit rakendanud. POWERPOORI koolitajad õpetavad ja sertifitseerivad motiveeritud üksikisikuid veebipõhiste videoseansside, kohapeal toimuvate seminaride ja vebinaride kaudu. Energianõustajate ja -mentorite võrgustik on energiavaesuses kodanike tugiprogrammide keskmes. Koolituse läbinud ja sertifitseeritud energianõustajad ja -mentorid täidavad mitmesuguseid ülesandeid. Energianõustajate ja -mentorite nimekirja leiate [siit](#). Nimekirjas on energianõustajad ja -mentorid nii kaheksast POWERPOORI pilootriigist kui ka kogu EList.

Energianõustajate ja -mentorite ülesanded

Energianõustajad suhtlevad otse energiavaesuses kodanikega ja annavad neile nõu, kuidas muuta tarbimiskäitumist ja rakendada väikesemahulisi kasulikke energiatõhususe meetmeid. Lisaks aitavad nad kavandada ja rakendada suuremahulisi energiatõhususe meetmeid ning otsivad nende jaoks rahastust.

Energiamentorid pakuvad tuge ja eksperditeadmisi kõigis põhivaldkondades, mis on seotud energiavaesuses kodanikest koosneva energiakogukonna või -ühistu töö korraldamise ja/või loomisega. Nad teavad, kuidas kasutada uuenduslikke rahastamisskeeme (nt ühisrahastust) ja pakuvad linna tasandil abi, et leida personali energiavaesuse leevendamise keskusse.

Aidake kaasa energiavaesuse leevendamisele

Teemakohase teabegraafiku leiata [siit](#).

Vaadake [videot](#), kus meie kohalikud kangelased oma kogemust kirjeldavad!

Energianõustajate ja -mentorite taust on erinev. Nende hulgas võivad olla ametiasutused (kohalike ja piirkondlike omavalitsuste esindajad), olemasolevate kogukondade/ühistute liikmed, sotsiaaltöötajad, kohalikud nõustajad, professionaalid, säästva energia valdkonna ettevõtjad, tervishoiutöötajad, kõrgkoolide vilistlased, noored teadlased või muud huvitatud isikud, kelle eesmärk on parandada oma piirkonna tingimusi.

"Energiakast": kohalike kangelaste kaasamine

Ungari

Projekti POWERPOOR abil edukaks energiavaesuse

leevendamiseks tuleb kohalikul tasandil aktiivselt kaasata energianõustajaid ja -mentoreid. See nõuab täpset ja hästi edastatud teavet selle kohta, mida koduvisiididelt oodata ja milliste käegakatsutavate tulemusteni on nende kaudu võimalik jõuda.

Seetõttu antakse sertifitseeritud energianõustajatele ja -mentoreile kingipakk, nn "energiakast". Iga kast sisaldab:

- o 1 LED-ekraaniga võimsuse (tarbimise) arvesti,
- o 1 mehaaniline väljalasketaimer,
- o 1 toitepesa pikendusjuhtmega,
- o 1 6 meetri pikkune tihend (isolatsiooniriba) akendele ja ustele.

Kõike karbis sisalduvat saab kasutada majapidamises energiakulude vähendamiseks või energiatõhususe suurendamiseks. Seda lähenemisviisi (energiatõhususe kingitus või preemia) saab rakendada ka julgustamaks energiavaesuses kodanikke osalema POWERPOORi aktsioonides, näiteks lubama energianõustajaid ja -mentoreid oma kodu külastama või broneerima nõustamisaega energiavaesuse leevendamise keskuses. Seda kasulikku kingipakki saab kasutada edasiste kodukülastuste ajal demonstratsioonivahendina pakkudes ka käegakatsutavat energiasäästupotentsiaali.

Noorte kaasamine energiavaesuse leevendamisse

Bulgaaria

Noorte kaasamine on energiavaesuse leevendamisel võtmetähtsusega, kuna noored on innukad õppima, neil on kestlikkuse teemadel suurem teadlikkus ning soov muutusteks. Kohalik partner Bulgaarias, SOFENA, mõistis noorte inimeste rolli olulisust koolitatud energianõustajate ja -mentoritena oma kohalikes kogukondades.

Seega pöörduti elektroonika- ja automaatika kutsekooli poole ning tutvustati POWERPOOR projekti. Kõik huvitatud õpilased said võimaluse võtta pärast õppeaasta lõppu osa õppekavavälisest tegevusest. Osales 60 viimase kursuse õpilast ja mõned nende õpetajad.

Peale iga loengut oli osalejatel võimalus esitada küsimusi ja saada täpsemad vastused neid huvitavate teemade kohta. Koolitus lõppes energianõustajate sertifitseerimistestiga. Testi sooritas ja sertifikaadi sai 56 õpilast.

Suvevaheaja tegevusena paluti õpilastel viia läbi kuni 5 kodukülastust oma kogukonna leibkondadesse. Paljud õpilased tegid seda ja tulid tagasi täidetud küsimustike ning uute küsimustega energiavaesuse ja POWERPOOR projekti kohta. Need noored on kaasatud tänaseni.

Ungari POWERPOORi partner Energiaklub teeb tihedat koostööd Ungari ülikoolidega (nt ELTE, BME, Corvinus).

Ungari

Projekti elluviimise ajal on õpilased olnud selle tegevustesse kaasatud neljal erineval viisil:

1. Koostöö ELTE Ülikooliga 1.0

ELTEs on energeetika ja geograafia teaduskond, kus bakalaureuseõppe üliõpilased on pärast 4. semestrit kohustatud läbima 6-nädalase erialase praktika. Õpilastele tehti ettepanek sooritada see projekti POWERPOOR raames. Õpilasi värvati aktiivselt ning koolitati energianõustajateks ja -mentoriteks. Protsess oli edukas, kuna paljud neist osalesid koolitustel ja said ka tunnistuse. Seejärel anti kõige motiveeritumatele (st kõige rohkem koduvisiite läbi viinud) energianõustajatele võimalus teha oma kohustuslik 6-nädalane erialane praktika partneromavalitsustes (täpsemalt Józsefváros, Ferencváros). Nendes omavalitsustes on loodud ka energiavaesuses leevendamise nõustamispunkt. Praegu töötavad seal üliõpilased ja tänaseks on tehtud umbes 150 kodukülastust.

2. Koostöö ELTE Ülikooliga 2.0

See on sarnane ülalkirjeldatud tegevusega, kuid antud juhul on üliõpilased kaasatud kohustusliku 5-päevase välipraktika sooritamise käigus vastavalt oma oma BSc kraadi vajadustele. Praeguseks on Bükkszentkereszt ja Répáshuta omavalitsustes koolitatud 10 õpilast ja läbi viidud ligikaudu 220 koduvisiiti.

3. Koostöö Corvinuse Ülikooliga

Energiaklub ja Corvinuse Ülikool sõlmisid semestri pikkuse koostöölepingu. Selle koostöö eesmärk on, et POWERPOOR koolitusmoodulitel põhineva erikursuse käigus saavad õpilased praktilist teavet energiavaesuse kohta. Seejärel oslaevad õpilased energianõustaja koolituses ning viivad läbi kodukülastusi. Praeguseks on selle algatusega tehtud Józsefvárosis 30–40 koduvisiiti.

4. Sihipärane värbamine

Ungari Energia Assotsiatsiooni noorteosakond, mis teeb tihedat koostööd BME ülikooliga, kutsuti otse energianõustajate ja -mentorite koolitustele ning paljud selle liikmed läbisid koolituse ja sertifitseerimisprotsessi.

POWERPOORi sertifitseerimisskeem

Energianõustajad ja -mentorid sertifitseeritakse POWERPOORi sertifitseerimisskeemi alusel. Peale praktiliste eeliste, mille annab mõne teema teadmisi kinnitav sertifitseerimisskeem, annab POWERPOORi skeem ka muid eeliseid. POWERPOORi sertifitseerimisskeemi leiate [siit](#).

Energianõustajate ja -mentorite kaasamine Portugalis

Energianõustajate ja -mentorite aktiivsena hoidmine võib olla keeruline, mistõttu töötas Coopérnico välja mõned strateegiad selle tõhustamiseks. Esimeseks sammuks oli info edastamine, milleks alustas Coopérnico riikliku POWERPOOR uudiskirja väljaandmist, et jõuda riiklike sidusrühmadeni. Samuti on oluline inimesi omavahel ühendada, luua võrgustik oma väljakutsete ja edulugude jagamiseks. Selle kuuluvustunde loomiseks korraldab Coopérnico igakuiseid virtuaalseid kohtumisi energianõustajatele ja -mentoritele üle kogu riigi. Nendest on kasu ka pideva tagasiside kogumisel ja selle põhjal projekti tegevuste täiendamisel.

Energianõustajad ja -mentorid on nimetanud peamise väljakutsena seda, millest alustada, kuidas jõuda inimesteni, kuidas leida külastatavaid leibkondi, ja kuidas muuta kodukülastus neile mugavaks. Selleks kasutab Coopérnico POWERPOORi õppevideoid ning püüab arendada energianõustajate ja -mentortite vajalikke pehmeid oskusi, et valmistada neid paremini ette suhtlemiseks energiavaesuses majapidamistega.

Eelised energianõustajate ja -mentorite jaoks

Üldised

- Rahulolu saavutamine, kui toetatakse inimesi, kes kannatavad mitmemõõtmelise nähtuse käes, ja aidatakse neil elamistingimusi parandada.
- Osalemine hea ülesehitusega õppeprotsessis, milles on ühendatud teooria, praktika ja ametlikud testid.
- Kogemuste ja teadmiste saamine nähtuse kohta, mis mõjutab paljusid inimesi kogu Euroopas.
- Kogemuste saamine uuenduslike rahastamisskeemide ja ühiste energiaalgatuste kohta. Teadmised energiakogukondade/-ühistute loomise ja toetamise ning ühisrahastamise kampaaniate korraldamise kohta.
- Teadmised IKT-põhiste töövahendite kohta, mis lihtsustavad energiavaesuses kodanike toetamist.
- Isikliku arengu toetamine ja praktiliseks tööks vajalike pehmete oskuste täiendamine.
- Arusaamine kohalike omavalitsuste rollist energiavaesuse leevendusmeetmete kavandamisel koos kohalike huvirühmadega.
- Pädevust tõendav sertifikaat.

Võrgustike loomine

- Liikmesus kogu ELi hõlmavas mentorite ja toetajate laiendatud võrgustikus.
- Koostöö/suhtlus asjatundjate ja tunnustatud spetsialistidega riigi ja Euroopa tasandil.

Professionaalne

- Piirkonnas tähelepanu pälvimine.
- CV ja ametialase usaldusväärsuse täiustamine.
- Töökogemuse saamine, mis on eriti väärtuslik äsja tööturule tulijatele.
- Elukestva õppe ja ametialase arengu soodustamine.
- Karjäärivõimaluste parandamine.

Test koosneb valikvastustega küsimustest, et piirata kulusid ja lihtsustada testi korraldamist, et seda saaks osalejate ajakava jaoks kohandada, et see ei oleks geograafilises mõttes piiratud ja oleks ka hõlpsalt kasutatav, kasutusmugava liidesega ja seda toetataks eri riikide keeltes.

Hindamisprotsessis lähtutakse järgmistest põhimõtetest.

► **Objektiivsus**

Hindamiseetodid hõlmavad laialdaselt kasutatavaid tavasid, tõendid on dokumenteeritud ja selged ning hindamises kasutatakse kõigi osalejate korral subjektiivseid kriteeriume ja protsesse.

► **Läbipaistvus**

Sertifitseerimisprotsessi läbipaistvus on väga tähtis, sest kõigil osalejatel peaks olema selge ülevaade kõigist skeemi osadest, nagu valikukriteeriumid, koolitusprotsess, hindamisraamistik, kulud, eelised ja kohustused.

► **Õiglus**

Protsess peab olema kõigi osalejate jaoks õiglane, kaitstes võrdsuse ja mittediskrimineerimise põhimõtet, et osalejad saaksid koolitustel ja sertifitseerimisel osaleda võrdsetel tingimustel.

Kasutatavad hindamisvahendid kohalduvad Euroopa mitteformaalse ja informaalse õppe valideerimise suunistele (CEDEFOP, 2015), s.o valiidsus, usaldusväärsus, õiglus, kognitiivne ulatus ja sobivus.

Uurige lähemalt [siit](#).

Projekti lõppedes jätkab POWERPOORi sertifitseerimiskeemi rakendamist loodav POWERPOORi allianss, mille liikmed peavad ajakohastama koolitusmaterjale ning juhtima energianõustajate ja -mentorite võrgustiku tööd.

4. Energiavaesuses kodanike tugiprogrammid

Kodukülastused

Energianõustajad on energiavaesuses kodanike tugiprogrammide keskmes, sest nad külastavad oma võrgustiku või naabruskonna kodusid, et tuvastada energiavaesuses leibkondi ja anda neile praktilisi käitumissoovitusi, mis aitavad parandada energiatõhusust ja/või vähendada energiaarveid ning võimaldavad neil rakendada väikesemahulisi kasulikke energiatõhususe meetmeid. Energianõustajad ja -mentorid kasutavad energiavaesuses inimeste vahetuks aitamiseks POWERPOORi tööriistu. Saadaval on ka lisamaterjalid, mis aitavad neil kodukülastusi kõige tõhusamal viisil teha.

Vaadake energianõustajate ja -mentorite [nõuandeid!](#)

Kodukülastuste läbiviimine

Sertifitseeritud POWERPOOR energianõustajate ja -mentorite võrgustiku kokkusaamist Kreekas Thessalonikis, mille korraldas INZEB, peeti võimaluseks kohtuda isiklikult Põhja-Kreekast pärit võrgustiku liikmetega, et neid paremini tundma õppida, tõhustada võrgustikust suhtlust, anda lühidalt ülevaade projekti arengutest, vastata küsimustele ja jagada kogemusi. Selle tegevuse eesmärk oli veelgi suurendada kodukülastuste arvu selles Kreeka piirkonnas ja hoida huvi projekti vastu. Toimunud koosolekul väljendasid osalejad huvi ka energiakogukonna asutamise vastu ning INZEB jätkab täiendavat nende toetamist POWERPOOR projekti raames.

Antud idee põhimõte seisnes selles, et kuna Covid-19 pandeemia tõttu toimusid kõik koolitustegevused ja kontaktide loomised virtuaalselt, on nüüd hea võimalus inimestevaheliseks suhtluseks, et julgustada kõige motiveeritumaid energianõustajaid ja -mentoreid hea tööga jätkama ja inspireerida vähem motiveeritud alustama/taasalustama aktiivselt projektitegevustes osalemist.

Kreeka

Energiavaesuse leevendamise keskused

Selleks, et kohalikud omavalitsused saaksid alt üles suunatud muutusi ellu viia ja energiavaesuse mitmetahulise nähtusega võidelda, tuleb järgida valdkondadeülest ja -vahelist lähenemisviisi. Energiamentorid, kes võivad olla kohaliku omavalitsuse töötajad, sotsiaaltöötajad või huvitatud üksikisikud, saavad selle lähenemisviisi abil teed näidata. Nad leiavad kaheksas pilootriigis loodavatesse energiavaesuse leevendamise keskustesse töötajad.

Kohalikud energiavaesuse leevendamise keskused toetavad energiavaesuses leibkondi, pakkudes välja otseseid käitumismuudatusi ja kasulikke väikeste kuludega energiatõhususe meetmeid ning andes juhiseid ka

energiakogukondade loomise, olemasolevate kogukondadega liitumise ja uuenduslike rahastamisskeemide vallas.

Energiavaesuse leevendamise keskustes selgitatakse energiatõhusate meetmete rakendamise ja taastuvate energiaallikate kasutuselevõtu eeliseid, edendatakse energiatõhusamat käitumist, tavaid ja harjumusi ning tutvustatakse energiavaesuse leevendamise tööriistu kui praktilist viisi edusammude jälgimiseks ja suunamiseks.

Samuti tutvustatakse parimaid tavaid ja uuenduslike rahastamisskeeme (nt ühisrahastus) kui mõistlikke rahastamisvõimalusi. Kohalikud omavalitsused saavad keskuse kaudu suurendada oma suutlikkust ja oskusi, kuidas rahastada energiavaesuse meetmeid ning kaasata need säästva energia ja kliimameetmete tegevuskavasse. Peale selle on muudel kohalikel ja piirkondlikel omavalitsustel ning teistel olulistel osalistel (nt sotsiaalteenuste pakkujad) võimalus järgida nende eeskuju ning luua kohalik energiavaesuse leevendamise keskus, et aidata oma piirkonnas seda probleemi lahendada.

Energiavaesuse leevendamise keskuse

põhieesmärk on olla kodanike jaoks keskne teabeallikas, toetada neid kavandatud tegevustes osalemisel, tutvustada energiavaesuse probleemi, nõustada neid tarbimiskäitumise muutmise alal ning pakkuda neile kasulikke ja soodsaid energiatõhususe meetmeid, juhendada neriagiakogukonnas osalemisel või selle loomisel või tutvustada uuenduslikke rahastamisskeeme energiatõhususe eesmärkide saavutamiseks.

Energiavaesuse leevendamise keskuste ees seisvate väljakutsetega toimetulek

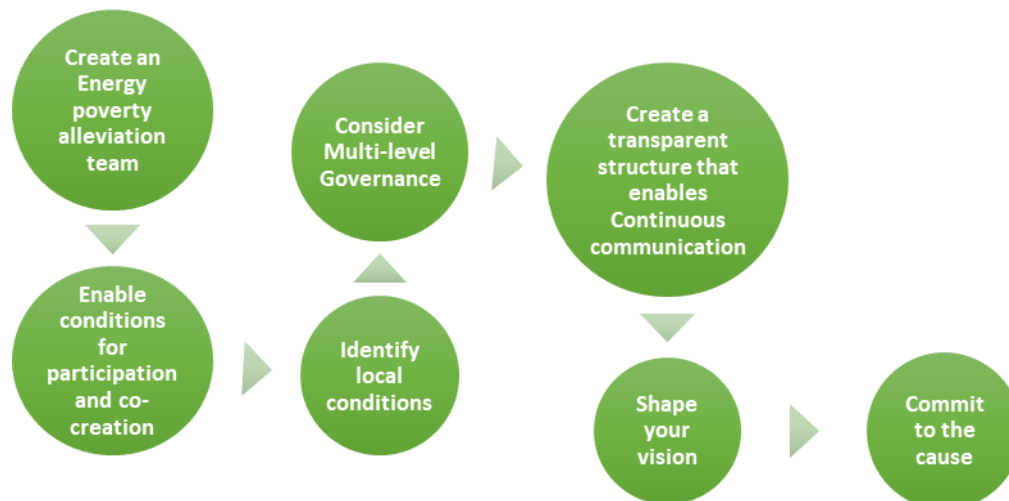
Kreeka
Messini ja Souli
omavalitsused

Energiavaesuse leevendamise keskuste loomine võib Kreeka omavalitsustele olla väljakutseks personali ja tehniliste seadmete vähesuse tõttu. Üks kolmest Kreeka POWERPOOR partnerist, SUSTAINABLE CITY Võrgustik, varustas kahte energiavaesuse leevendamise keskust multifunktsionaalsete keskkonnaseadmetega (helitaseme arvesti, luminomeeter, suhtelise õhuniiskuse mõõtja, temperatuurimõõtur ja anemomeeter).

Seda varustust saavad kodukülastustel kasutada POWERPOOR sertifitseeritud energianõustajad ja -mentorid ning energiavaesuse leevendamise keskuste töötajad, et kontrollide erinevaid näitajaid. Seadmed võimaldavad neil mõõta erinevaid faktoreid nagu temperatuur ja õhuniiskus, mis on otseselt seotud energiavaesuse kontseptsiooniga, samuti ka parameetreid nagu valgus ja müra elanike kodudes. Sellega loodetakse motiveerida rohkem energianõustajaid ja -mentoreid kodukülastusi läbi viima ja elanikke kaasama, kogudes samal ajal olulisi andmeid ja ka tegelikult aidates energiavaesuses kodanikke.

Nende seadmete pakkumine kombineerituna infomaterjalidega (bännerid, voldikud) kannab eesmärki korraldada tõhusalt energiavaesuse leevendamise keskuste tööd omavalitsuse poolt varem pakutud teenuste raames nii, et keskused saaksid kasvatada oma võimekust ja olla hästi varustatud oma tegevuse jätkamiseks ka peale projekti lõppu.

Energiavaesuse leevendamise keskuste loomise tegevuskava

Kohalikes omavalitsustes, kus on sellised keskused või meeskonnad juba olemas ning suhtlus avalikkusega on hea (nt säästva energia ja kliimameetmete tegevuskava meeskond), sobib energiavaesuse leevendamise keskus hästi juba olemasolevasse struktuuri. Sünergia ja koostöö saab ainult suurendada tegevuste ulatust. Keskuses töötavad

energiamentorid tagavad suure osa vajalikest eksperditeadmistest ning on pärit eri valdkondadest, nagu sotsiaal-, finants-, tehnika-, keskkonna- ja avalike hangete valdkond. Seega saavad energiamentorid olla osa olemasolevast struktuurist ja mõista nii kohalikku konteksti kui ka seda, kuidas POWERPOORI lähenemisviis olemasolevas raamistikus toimiks. Energiamentorid võivad kuuluda ka mõnda teise kohaliku omavalitsuse meeskonda, mille korral on vajalik osakondadevaheline koostöö.

Nõuanded edukaks osakondadevaheliseks koostööks

- Määrake selged ülesanded, et kõik teaks, mida teha.
- Kaasake aktiivselt kõiki asjakohaste ülesannetega tegelevaid liikmeid (nii kavandamine kui ka rakendamine), et kava vastu tekiks tugev osalustunne.
- Edendage pidevat ja läbipaistvat suhtlust, jagades eri osakondadega seotud asjakohast teavet ja eesmäärke.
- Toetage tagasiside andmist, et tagada, et kõik on samal lainel.
- Kutsuge meeskond regulaarselt kokku, et tuletada meelde eesmäärke ja tugevdada liikmete meeskonnavaimu.
- Kaasake tegevusse vastutusalad ja edusammude jälgimine.
- Tutvuge teiste osakonna protsessidega, et mõista paremini takistusi ja katsumusi.
- Looge vastastikusel mõistmisel ja usaldusel põhinev kultuur.

Jagage teavet

POWERPOORI lähenemisviisi mõju suurendavad arvukad kavandatud tegevused. Kohaliku omavalitsuse tasandil korraldatakse kõigis pilootriikides mitu teabepäeva, kuhu on oodatud huvitatud üksikisikud ja mille eesmärk on jagada teavet nii energiavaesuse probleemi kui ka kavandatud POWERPOORI meetodi kohta. Seega on koostatud teabematerjalid, mis on saadaval kõigi jaoks ja tõlgitud keelebarjääri vältimiseks kõikidesse pilootriikide keeltesse.

Brošüür ja plakat on saadaval [siin](#).
POWERPOORI uudised ja üritused leiate [siit](#).

Energiavaesuse leevendamise keskuste tegevus

Portugal

Lissaboni kesklinn (Baixa) ja Mouraria

Kohaliku partneri Coopérnico ruumides asuv energiavaesuse leevendamise keskus korraldas Portugalis Lissabonis Mais Proximidade Associationi liikmetega kohtumise pealkirjaga "Kuidas vähendada energiatarbimist ja suurendada soojusmugavust meie kodudes". Mais Proximidade Association on Lissaboni kesklinna (Baixa) ja Mouraria naabruskonna eakat elanikkonda toetav asutus, mille eesmärk on vähendada eakate üksindust ja eraldatust ning aidata kaasa nende elukvaliteedi parandamisele.

Kohtumisel kasutati interaktiivseid ülesandeid energiavaesuse märkamiseks ja selle leevendamiseks POWERPOORi lähenemise abil. Osalejate teadmiste parandamiseks viidi läbi mäng, mille eesmärk oli jagada infot energiatarbimise parandamiseks vajalike käitumismuutuse kohta

Tegemist oli esimese kohtumisega ning aasta jooksul on kavas korraldada veel kolm. Algatuse interaktiivne vorm võimaldas kohalolijatel saada vastuseid ja viia end kurssi energiavaesuse teemaga, ning jagada osalejatele nõuandeid, kuidas nad ise saavad oma energiatarbimist suurendada.

Kohalike kogukondade kaasamine - üleriigiline infopäevade sari

Eesti

Tallinn, Tartu, Pärnu, Kuressaare, Rakvere

2021. aastal korraldas Eesti Korterühistute Liit koostöös pilootpiirkonnadena POWERPOOR tegevustesse kaasatud kohalike omavalitsustega ja POWERPOOR Eesti koostöökogu liikmetega infopäevade sarja, et jagada teavet POWERPOOR algatuse kohta ja pakkuda kohalikele kogukondadele võimalust aruteludeks korterelamute elanike energiavaesuse teemal. Infopäevad toimusid Tallinnas, Tartus, Pärnus, Kuressaares ja Rakveres, jõudes seega üle kogu riigi.

Kuna enam kui 70% riigi rahvastikust elab kortermajades, olid sihtgrupiks määratud korterelamute piirkondades elavad kogukonna liikmed ja teised asjaosalised, kellest võiks saada energianõustajad ja -mentorid. Infopäevad kestsid pool päeva, koosnedes POWERPOOR projekti tutvustusest projekti meeskonna ja koostöökogu liikmete poolt, ja omavalitsuse ülevaatest, millised on piirkonna sotsiaalsed ja majanduslikud meetmed energiavaesuse leevendamiseks. Sellele järgnes interaktiivne sessioon energiaekspertide ja osalejate vahel energiatarbimise teemadel. Infopäevad pakkusid tulevastele energianõustajatele ja -mentoritele vajalikku informatsiooni POWERPOOR koolitusprogrammi ja ajakava osas.

Infopäevade sarjal oli 3 eesmärki: (1) tutvustada korteriühistute juhtidele POWERPOOR lähenemist ja võimalusi saada sertifitseeritud energianõustajaks ja -mentoriks, koos POWERPOOR tööriista ja uue energiavaesuse leevendamise keskuse esmase tutvustusega; (2) toetada üleriigilist avalikku diskussiooni energiavaesuse teemadel, keskendudes infopäeva toimumiskoha küsimustele; (3) toetada edasise koostöö

soodustamiseks otseste kontaktide loomist kohaliku kogukonna, omavalitsuste esindajate ja POWERPOOR Eesti koostöökogu liikmete vahel.

Infopäevade sari pakkus osalejatele võimaluse saada praktilisi teadmisi ja oskusi energiavaesuse vähendamiseks nende kogukonnas. Infopäevadel osales üle 200 kohaliku kogukonna liikme, kellest paljud otsustasid võtta osa ka POWERPOOR koolitustest energianõustajatele ja -mentoritele. Infopäevadel osalejatelt kogutud ideid arutati hiljem POWERPOOR Eesti koostöökogu kohtumistel ja võeti arvesse POWERPOOR tegevuste planeerimisel pilootpiirkondades.

Mõju kinnistamine ja tulemuste püsivuse tagamine

Meetodi kinnistamiseks ja püsiva mõju tagamiseks koostatakse soovitusel edasisteks meetmeteks, millega antakse otsustajatele ja poliitikakujundajatele teavet energiatõhususe, säästva energia ja selle kohta, kuidas vähendada energiavaesust ühiste energiaalgatuste ja uuenduslike rahastamisskeemide abil. Koostatakse riiklikud tegevuskavad pilootriikides energiavaesuse kaotamiseks, et minna hüvitistel põhinevalt sotsiaalpoliitikal keskpikas ja pikas perspektiivis järk-järgult üle uuenduslikule rohelisele poliitikale, mis põhineb rohujuuresandil investeringutel ja energiatõhususe meetmetel. Peale selle töötatakse välja ELi poliitikasoovitused koos ülevaatega POWERPOORi rakendamise olulisematest järeldustest. See annab ELi tasandi poliitikakujundajatele teavet ja aitab neil koostada tegevuskavad energiavaesuse leevendamiseks, võttes arvesse mitmetasandilise valitsemise meetodit.

Kohalike omavalitsuste ning energianõustajate ja -mentorite võrgustik võib moodustada osa POWERPOORi energiavaesuse alliansist. Alliansi kui mittetulundusliku üksuse eesmärk on olla vahend tulemuste ühiseks kasutamiseks, et parandada energiavaesuses kodanike võimalusi ühiste energiaalgatuste kaudu. Selles kontekstis töötatakse välja kasutuskava, et määratleda paremini projekti kordamisele ja kasutamisele suunatud tegevused.

Olemasolevad asjakohased tegevuskavad

Pakett „Puhas energia kõikidele eurooplastele“: eesmärk on kujundada ELis tänapäevane, ressursitõhus ja konkurentsivõimeline majandus, tagades 2050. aastaks kasvuhoonegaaside netonullheite, majanduskasvu ja üleminekusse kaasatuse.

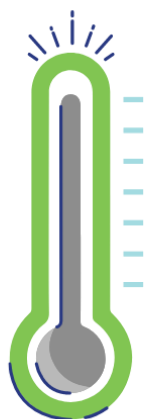
ELi riikide energia- ja kliimakavad: kümneaastased riiklikud integreeritud kavad aastateks 2021–2030, et saavutada ELi energia- ja kliimaeesmärgid 2030. aastaks. Esitatud [määruse \(EL\) 2018/1999](#) alusel.

Renoveerimislaine pakett: komisjoni strateegia ELis renoveerimise hoogustamiseks järgmise kümne aasta jooksul. Selle põhieesmärk on energiavaesuse probleemiga tegelemine, halva energiatõhususega hoonete uuendamine ning kütte ja jahutuse süsinikuheite vähendamine.

Pakett „Eesmärk 55“: ettepanekute kogum, mis sisaldab olemasolevate seaduste muudatusi ja uusi seadusi (oodata on rohkem seadusi), et toetada Euroopa kliimapoliitika eesmärki vähendada süsinikuheidet 2030. aastaks 55% ja viia netoheide 2050. aastaks nullini.

5. Probleemiga tegelemine

Kohalikud omavalitsused on esimene valitsemisstruktuuri osa, mis tegeleb energiavaesuse ja selle mõjudega. Energiavaesus on mitmemõõtmeline probleem, mida on keeruline täpselt mõõta. Energiavaesuses kodanike tuvastamiseks sobivate meetodite leidmine on esimene samm energiavaesuse lahendamiseks meetmete ja tegevuskavade abil, mis ideaaljuhul kuuluvad kohaliku omavalitsuse säästva energia ja kliimameetmete tegevuskavasse.

Energiavaesuse tuvastamine

Leibkonna energiavaesuse hindamiseks saavad kohalikud omavalitsused kasutada mitut asjakohast näitajat. Valikusse kuuluvad kulupõhised ja konsensuslikud näitajad, mida saab kasutada eraldi või koos ning mis võivad põhineda andmetel või enesehindamisel. Iga näitaja võib olla asjakohane teatava energiavaesuse aspekti jaoks, tehes kindlaks osa energiavaesuses leibkondadest. Näitaja(te) lõplik valik peab põhinema asjakohaste andmete kättesaadavusel, kohalikel eripäradel, meetme ulatusel ja töötajate võimel neid edukalt kasutada, kuid kõige tähtsam on, et need oleks kooskõlas riikliku konteksti ja poliitikaga.

Oluline on täpsustada, et näitajate valik võib olla energiavaesuse lahendamise meetmete kavandamises määrav tegur, sest tulemuste analüüsis võivad selguda prioriteetsed mustrid ja valdkonnad, kus meetmeid peab rakendama.

Lisateave

Kohalikul tasandil pakuvad energiavaesuse mõõtmise näitajaid:

- [linnapeade pakti algatus](#) ja
- [energiaostuvõimetuse nõustamiskeskus](#).

Nõuanne!

Energiavaesusest mõjutatud rühmadele ja valdkondadele keskendudes tuleb silmas pidada, et pole ebatavaline leida haavatavaid kodanikke, kes võivad olla energiavaesuses, kui esineb vähemalt üks järgmistest tingimustest:

- kütte- ja jahutussüsteemi ning seadmete madal energiatõhususe klass;
- halva isolatsiooniga seinad, põrandad ja katus ning maja halb seisukord (nt hallitus);
- maapiirkonna majapidamised, mida võib energiavaesus rohkem mõjutada;
- väikese sissetulekuga leibkonnad ja piirkonnad;
- suuremate kuludega võrguvälised (gaas) kinnistud.

Kuidas linnapeade pakt energiavaesust mõõdab?

Linnapeade pakti 2050. aasta Euroopa visioon on suunatud CO₂-heitest vabadele ja vastupidavatele linnadele, millel on juurdepääs taskukohasele, turvalisele ja säästvale energiale. Seetõttu kohustuvad pakt ja sellele allakirjutanud ühe peamise prioriteedina võitlema energiavaesusega õiglase ülemineku tagamiseks.

Et allakirjutanutel oleks võimalik kavandada ja edukalt rakendada energiavaesuse leevendamise strateegiaid, töötab Linnapeade Pakti Euroopa büroo koostöös teiste institutsioonide (JRC, EPAH) ja ekspertidega välja energiaostuvõimetuse samba, sealhulgas vastava aruandlus- ja seireraamistiku. Lisaks sellele pakub EPAH allakirjutanutele infomaterjale, võimalusi suutlikkuse suurendamiseks ja praktilist tuge, et täiendada energiavaesust käsitleva pakti raamistikku.

Üleminekuperiood 2024. aasta lõpuni annab prognooside kohaselt piisavalt aega tegevuste planeerimiseks.

Linnapeade pakti energiavaesuse samm

Pakti energiavaesuse samm koosneb: (i) eesmärgist; ii) hindamisest; (iii) meetmetest, ning selle aruandluse ja järelevalve raamistik on piisavalt paindlik, et neid saaks kasutada erinevates kohalikes kontekstides.

Iga paktile allakirjutanu, kes on seadnud oma eesmärgi ning kinnitanud vastava baas- ja sihtaasta, saab valida edusammude jälgimiseks mitmeid õigeid mõõteindikaatoreid. Allakirjutanutele pakutakse valikute hulgast ulatuslikku loetelu erinevatest energiavaesuse näitajatest, samas julgustatakse neid kasutama rohkem kui üht indikaatorit avamaks võimalikult paljusid energiavaesuse aspekte, et ükski energiavaesuses kodanik ei jääks tähelepanuta. Lõpuks valitakse elluviimiseks meetmete komplekt, esitades üksikasjad kavandatud tegevuste, haavatavate sihtrühmade, tulemuste (koos valitud indikaatoriga) jne kohta.

Energiavaesuse indikaatorid

Esitatud loetelu sisaldab üle 50 pakutud näitaja, mis on rühmitatud kuue makrovaldkonna alla: kliima, rajatised/eluase, liikuvus, sotsiaalmajanduslikud aspektid, poliitika ja regulatiivne raamistik, osalemine ja teadlikkuse tõstmine. Iga näitajaga on kaasas selle määratlus ja mõõtühik.

Tööriist POWER-TARGET

POWERPOORil on andmepõhist meetodit kasutav lihtne tööriist POWER-TARGET, mille abil saab tuvastada energiavaesuses kodanikke. Tööriist lihtsustab kodanike, kogukondade, naabruskondade või piirkondade tuvastamist täiustatud 10% näitaja põhjal. Meetod tugineb kulupõhisel näitajal 10%⁹, mida on muudetud, et võtta arvesse energiakulusid ja leibkonna aastast sissetulekut tegelikest tinglike summadeni, lähtudes kontekstist sõltuvatest kvalitatiivsetest teguritest, nagu „Mul on kodus külm“.

Tööriist POWER-TARGET kasutab kvalitatiivseid ja kvantitatiivseid andmeid, et vältida energiavaesuse hinnangutes andmete silumist ja lihtsustamist. Selleks tuleb täita küsimustik koos sissetuleku, elektritarbimise (kWh) ja -kulude, kütteaine tarbimise määrahiku ja kulu andmetega ning vastata enesehindamise küsimusele selle kohta, milline on kasutaja kogetav soojusmugavus. POWER-TARGET kasutab küsimustikku lisatud andmeid, et arvutada punktisumma, mis vastab leibkonna energiavaesuse ulatusele. Tulemus esitatakse vahemikus 0–100 (0 – ebaoluline mõju, 100 – täielik energiavaesus), mille põhjal liigitatakse leibkond ühte neljast kategooriast (punane, oranž, kollane, roheline).

POWER-TARGET

Tööriist POWER-TARGET on saadaval kümnes keeles

- POWERPOORi veebisaidil <https://powerpoor.eu/toolkit>;
- POWERPOORi tööriistade veebisaidil <http://powerpoor.epu.ntua.gr/powerpoor-toolkit>.

Lisateave

- Tööriista POWER-TARGET funktsioonide juhised ja selle väljatöötamiseks kasutatud metoodika leiate [siit](#), dokumendist 2.2.
- Tööriista POWER-TARGET üksikasjalikud kasutusjuhised on saadaval [siin](#).

POWER
TARGET

⁹ Boardman, B. *Fuel poverty: from cold homes to affordable warmth*, London; New York: Belhaven Press, 1991.

Soovitav

energiavaesuse leevendamise keskustes kasutamiseks

Energiavaesuse leevendamise keskused võivad tegutseda ühendajana kohaliku omavalitsuse eri osakondade vahel, et tegeleda energiavaesuses kodanikega ning ühendada omavahel jõud, teadmised, algatused ja võrgustikud. Peale selle on keskused energiavaesuses kodanike jaoks kontaktpunkt, kus saab kasutada tööriistu, nagu POWER-TARGET, et hinnata energiaga seotud haavatavust.

Sünergia asjaosaliste vahel energiavaesuses majapidamiste tuvastamiseks Križevcis

Horvaatia
Križevci linn

Križevci Punane Rist töötab juba varasemast sotsiaalselt keerulises olukorras olevate majapidamistega, näiteks projekti "Aktiivne vananemine 2021/2022" raames. Nad on eelnevalt kaardistanud haavatavad majapidamised ning viivad Križevci piirkonnas läbi 220 leibkonna uuringu, kasutades selleks POWERPOOR tööriistu, mis annavad teavet hoonete energiatõhususe kohta. Sellest oodatakse väärtuslikke andmeid Križevci linna kõrge energiavaesuse riskiga piirkondade kaardistamiseks.

Antud tegevust saab ühendada teise sõsarprojekti, ENPOR H2020 tegevustega. ENPORi kogemus energiavaesusega eraüürisektoris ühendatakse Punase Risti ja POWERPOOR ühisaktiooni tulemustega, et anda ülevaade energiavaesusest üürisektoris. Selline kombineeritud tegevus võib osutuda tulevikus oluliseks hoonete energiatõhusaks renoveerimiseks mõeldud avalike toetuste kavandamisel, nagu näiteks korterelamute renoveerimisprogramm või ühepereelamute renoveerimisprogramm, võttes arvesse hoonete omanike ja elanike vajadusi ning paigutades need laiemasse poliitilisse konteksti.

Tõhusam suunamine

Kohalike omavalitsuste vaatenurgast peab probleemiga tegelema viisil, mis on asjakohaste edukate meetmete kavandamisel mõistlik. Seega saab meetmeid veel paremini energiavaesuses inimestele suunata, kui arvestatakse selle piirkonna eripärasid, kus tööriista kasutatakse.

Suunamist võivad tõhustada järgmised tegevused.

- Andmete kogumine: koguge võimalikult palju andmeid. Kasutage olemasolevaid võrgustikke ja valitud tööriistu.
- Andmeanalüüs. Otsige võimalikke väljapaistvaid mustreid, sihtrühmi, ruumilist jaotust või muid olulisi fakte. Selles etapis uuritakse andmeid väga põhjalikult, et saada kasulikke teadmisi.

Andmeanalüüsimeetodite abil ilmnevad peidetud mustrid ja suhted ning saadud teadmiste põhjal saab teha asjatundlikke prognoose.

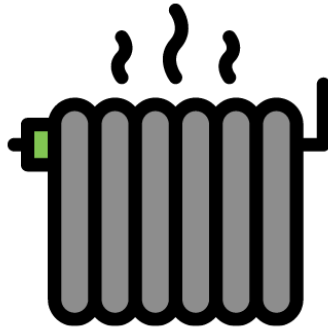
- Tulemuste tõlgendamine: andmete muutmine tähenduslikku vormi, nagu diagrammid, kaardid või lood.
- Analüüsi valideerimine: arutage leide ekspertide ja huvirühmadega, et näha neid uuest vaatenurgast.

! Ajakohastamine: vaadake järeldused regulaarselt üle, võttes arvesse uusi leide.

Tähtis

POWERPOORi koolitatud ja sertifitseeritud energianõustajate ja -mentorite võrgustik on väärtuslik rühm inimesi, kes saavad energiavaesuse leevendamise keskuste kaudu toetada kohalikke omavalitsusi energiavaesuse probleemiga tegelemisel.

Leidke sertifitseeritud energianõustaja või -mentor [siit](#)!

6. Meetmed energiavaesuse probleemi lahendamiseks

Kohalikud omavalitsused peavad toetama energiavaesuses kodanikke ning edendama vajalikke meetmeid energia- ja kliimakavade abil, et lahendada probleeme ja saavutada 2050. aasta jätkusuutlikkuse eesmärgid. Energiavaesuse kaasamine kavadesse ei ole lihtne, sest koostada tuleb strateegia, sh meetmed, mis põhinevad sellel, kuidas energiavaesust määratletakse ja tuvastatakse ning millised on kohalikud vajadused. POWERPOORI meetod on välja töötatud nii, et kohalikud omavalitsused ja nende töötajad saaks meetodit sel eesmärgil kasutada.

Meetmete edendamine

Energiavaesuse leevendamiseks on vaja strateegiat meetmetega, mis tegeleksid energiavaesuses kodanike vajaduste ja probleemidega. Eduka strateegia väljatöötamine algab võimalike meetmete või tegevuste nimekirja koostamisest, misjärel tehakse valik, mis sobib kõige paremini kohaliku konteksti. Valitud meetmed kaasatakse energia- ja kliimakavadesse ning lõpuks jõutakse meetmete rakendamise ja jälgimise etappi.

Meetmed tuleb kavandada ülalkirjeldatud tuvastamisetapi tulemuste alusel. Kui kogutud andmed on analüüsitud ja saadud ülevaade kohaliku tasandi energiavaesuse olukorrast, saavad kohalikud omavalitsused kirjeldada probleemi olemust kohalike tingimuste kontekstis. Kohalikud eripärad võivad vahel olla ainulaadsed, mistõttu on nende jaoks vaja kindlate meetmete ja spetsiifiliste rakendusstrateegiatega komplekti.

POWERPOORI järgi on sellekohaste tegevuskavade ja meetmete puhul suureks toeks kohalikes omavalitsustes tegutsevad energiavaesuse leevendamise keskused. Peale energiavaesuses kodanike tuvastamise saavad nad pakkuda tuge ka meetmete kavandamisel ja edendamisel. Koolituse läbinud töötajatega, nagu POWERPOORI sertifitseeritud energianõustajad ja -mentorid, saab energiavaesuse leevendamise keskuse luua tööriista POWER-ACT abil energiaprofiile, et määrata sihtrühmad ja pakkuda välja sobivaid meetmeid. Sellised meetmed võivad olla väikeste kuludega, kasulikud ja lihtsasti rakendatavad (nt tarbimiskäitumise muutmine või energiakandja valik) või suuremad (nt hoone renoveerimine või küttesüsteemi uuendamine).

Nõuanded energiavaesuse vähendamiseks

Kui soovite nõuandeid lihtsate viiside kohta, kuidas vähendada kütmise, sooja vee kasutamise, valgustuse, hoonete kütmise, elektri või seadmetega seotud kulusid, vaadake [seda teabegraafikut](#) ja [2. moodulit](#).

Kodumajapidamiste kaasamine POWERPOOR personaalsete konsultatsioonidega

Läti

Jelgava linn, Dobeles ja
Jekabpils piikonnad

ZREA juhib Jelgavas energiavaesuse leevendamise keskust tihedas koostöös teiste kohaliku omavalitsuse sotsiaalteenuste pakkujatega, et jõuda otse mõjutatud leibkondadeni, suurendada majapidamiste osavõttu POWERPOORi tegevustest ja aidata neil võidelda energiavaesusega.

Arvestades Läti konteksti, keskendutakse enim tõhusale ja otsesele suhtlusele vaesusest mõjutatud leibkondadega. Tehakse koduviisi ning pakutakse konsultatsioone telefoni teel või otsekohtumistel kontoris, mis on kõige tõhusam viis inimesteni jõudmiseks ning energiavaesuses olijate tegevustesse kaasamiseks. Selline lähenemine pakub võimaluse tõeliseks inimeste vaheliseks suhtluseks ja avaldab suuremat mõju tegelikult harjumuste muutmiseks või väikesemahuliste energiatõhusust parandavate lahenduste rakendamiseks majapidamistes. Kogemust toetavad saadaolevad infolehed, videod ja muud teabematerjalid.

Selleks, et motiveerida kodanikke kandideerima infopäeval POWERPOOR konsultatsioonidele, jagatakse väikeseid energiasäästlikke kingitusi. Kingitus koosneb energiasäästlikust LED-pirnist ja lülitiga toitepikendusjuhtmest, mille külge on võimalik ühendada ooterežiimis elektrit tarbivaid seadmeid, et neid saaks mugavalt ühe lülitiga välja lülitada.

Lisaks on POWERPOOR energianõustajate ja -mentorite konsultatsioonidel osalenud leibkondadel võimalus osa võtta ka loosist, mille auhindadeks on erinevad kingitused, nagu energiasäästlik külmkapp või jalgratas kui keskkonnasõbralik ja CO₂-vaba transpordivahend.

Tööriist POWER-ACT

Teine POWERPOORi tööriist energiavaesuse leevendamiseks on POWER-ACT. POWER-ACT on seotud kasutajate tarbimiskäitumisega ja see pakub väikeste kuludega kasulikke muudatusi, et parandada energiatõhusust ning anda energiavaesuses kodanikele oskus mõista oma energiakasutust ja energiatõhususe meetmetega seotud eeliseid ning julgustada neid proovima taastuenergia tootmise vahendeid, näiteks energiakogukonnaga liitumise kaudu.

POWER-ACT põhineb andmepõhisel meetodil, mis hindab kasutaja soojusmugavust, loob energiaprofiile ja prognoosib energiatõhususe meetmete eeliseid. Selleks tuleb täita küsimustik teabega käitumismustrite, elektrikasutuse ning kütte ja jahutuse tarbimise kohta ning vastata enesehindamise küsimustele energiakäitumise teemal. POWER-ACT kasutab küsimustikku lisatud

andmeid, et arvutada punktisumma, mis vastab leibkonna energiavaesuse ulatusele.

Tulemus esitatakse vahemikus 0–100. Kasutaja saab tulemuseks nulli, kui tema vastustest ilmneb kõige ebatõhusam käitumine, ja 100 punkti siis, kui vastustest ilmneb kõige tõhusam käitumine, arvestades struktureeritud küsimuste saadaolevaid vastuseid. Väike punktisumma näitab, et tarbimiskäitumist saab parandada, ning suurem punktisumma tähistab tõhusamat käitumist ja vähem käitumisega seotud arenguvõimalusi. Arvutatud punktisumma alusel jagatakse leibkonna käitumine ühte neljast kategooriast (punane, oranž, kollane, roheline). Punasesse ja oranži kategooriasse kuuluvad kasutajad saavad võtta kohe väikeste kuludega meetmeid, et parandada oma energiatarbimist (uued LED-lambid, küttesüsteemi hooldus jne). Kollasesse ja rohelisesse kategooriasse kuuluvad kasutajad peavad tavaliselt tegema suuremaid uuendusi, mis on seotud ka suuremate kuludega (soojustus, uued aknad, uus küttesüsteem).

POWER-ACT

Tööriist POWER-ACT on saadaval kümnes keeles

- POWERPOORi veebisaidil <https://powerpoor.eu/toolkit>;
- POWERPOORi tööriistade veebisaidil <http://powerpoor.epu.ntua.gr/powerpoor-toolkit>.

Lisateave

- Tööriista POWER-ACT funktsioonide juhised ja selle väljatöötamiseks kasutatud metoodika leiate [siit](#), dokumendist 2.3.
- Tööriista POWER-ACT üksikasjalikud kasutusjuhised on saadaval [siin](#).

Meetmete lisamine energia- ja kliimakavasse

Selleks, et toetada energiavaesuse leevendamise meetmete kavandamise ja rakendamise edukust energia- ja kliimakavade abil, tuleks järgida järgmist nelja sammu.

→ Tutvuge meetmetega

Tutvuge kõigi saadaolevate meetmetega ja koostage tuvastusprotsessi tulemuste põhjal nimekiri kõige sobivamatest. Energiavaesuses leibkondi peab peamiselt toetama kütte- ja jahutussüsteemide,

Lisateave

Mitu võimalikku meetet on leitavad

- selle juhendi peatükis „**Parimad tavad**“;
- POWERPOORi dokumendis D5.4: aruanne energiavaesuses kodanikele suunatud meetmete kohta energia- ja kliimakavades.

kuumaveevarustuse, seadmete ja valgustusega.

→ Koostage strateegia

Kohalik omavalitsus saab strateegia koostamiseks kasutada meetmete nimekirja ning kohalike energiavaesuse analüüside tulemusi, nagu ruumiline jaotus, mustrid, sihtrühmad, vajadused ja põhjused. Paremate tulemuste saavutamiseks tehke nimekiri sihtrühmadest, suhelge kavandavate meetmete teemal energiavaesuse leevendamise keskuse, säästva energia ja kliimameetmete tegevuskava meeskonna ning kaasatud kohaliku omavalitsuse osakondadega ning korraldage strateegia käsitlemiseks avalik arutelu kohalike inimeste ja huvirühmadega.

→ Rakendage meetmeid

Kui strateegia on paigas, on kohalik omavalitsus valmis liikuma järgmisse etappi. Rakendamise peab vajaduse korral kaasama energiavaesuse leevendamise keskuse, kohalikud asjaosalised/huvirühmad ja energiakogukonnad. Kui energia- ja kliimakava on olemas või see plaanitakse koostada, moodustavad kokkulepitud meetmed tegevuskava kolmanda samba ning neid rakendatakse linnapeade pakti korra järgi. Moodulis 4 kirjeldatud huvirühmade kaart ja tulevikuradar on kasulikud tööriistad huvirühmade lihtsamaks leidmiseks ja strateegia/visiooni loomiseks, et lisada energiavaesuse leevendamine energia- ja kliimakavadesse.

Lisateave

Vaadake lisateavet [4. moodulist](#).

→ Jälgimine

Meetmete rakendamise edu mõõtmiseks peavad kohalikud omavalitsused protsessi valitud näitaja(te) põhjal jälgima. See aitab teha paremaid otsuseid

Lisateave

Linnapeade pakti metoodika, mille abil saab kaasata energiavaesuse leevendamise meetmed energia- ja kliimakavadesse, leiate [siit](#).

või vajaduse korral isegi muudatusi. Linnapeade paktis osalejad saavad kasutada linnapeade pakti ning selle jälgimise ja aruandluse raamistikku, et nendes teemades tuge saada.

Kasutage meetmete kavandamisel ja otsustamisel *koosloomet*

POWERPOORi alt üles suunatud meetodi tõhusaks rakendamiseks on vaja koosloomel põhinevat lähenemisviisi, sest meetmed mõjutavad nii kodanikke kui ka huvirühmi, kuid kodanikud ja huvirühmad võivad rakendamise ka lihtsamaks muuta. Omavalitsuse suutlikkus valida kõige sobivamad meetmed võib olla piiratud, mistõttu on vaja abi kavandamisel, otsustamisel või isegi meetmete väljatöötamisel. Seega tuleb huvirühmad koosloomeprotsessi kaasata juba alguses, et nad saaksid panustada kohalike vajaduste, katsumuste ja ootuste väljaselgitamisse.

Esitame mõned praktilised nõuanded.

- Alustage huvirühmade väljaselgitamisest, et tuvastada kõik sihtrühmad, avaliku ja erasektori huvirühmad ning teised olulised asjaosalised.
- Koostage tõhus kaasamisstrateegia, et kaasata kõik osalised asjakohastes tegevustes ning säilitada motivatsioon ja huvi.
- Jagage piisavalt teavet, et kõik huvirühmad oleks asjadega kursis ja kaasatud.

POWER
ACT

7. Ühiste energiaalgatuste rahastamine energiavaesuse probleemi lahendamiseks

Energiavaesuse leevendamise meetmete rakendamiseks peavad kohalikud omavalitsused leidma piisavad rahalised vahendid oma strateegia rahastamiseks. Selleks saavad nad kasutada mitmest allikast pärit rahastamisvahendeid, mis sõltuvad kohalikust kontekstist ja riiklikest vahenditest. POWERPOOR pakub neile tööriistu, mis hõlmavad ühiste energiaalgatuste (nt energiakogukonnad) ja uuenduslike rahastamisskeemidega (nt ühisrahastus) seotud võimalusi, et neid selles eesmärgis toetada.

Meetmete rahastamine

Energiavaesuse teema kaasamine kohalike omavalitsuste kavadesse toob kaasa uued probleemid, näiteks kes meetmeid rahastab, kas kõige jaoks on olemas üks meetod, milline rahastamisvahend on parim jne. Valitud meetmete edukaks rakendamiseks ja hoidmiseks on vaja erinevaid rahastamisvahendeid. See tähendab, et kohalik omavalitsus peab välja selgitama kõik rahastamisallikad ja asjakohased rahastamisvahendid, et luua kogum lahendustest, mille hulgast valik teha. Nii on omavalitsusel lihtsam kasutada iga kavandatud energiavaesuse leevendamise meetme jaoks õiget rahastamisallikat. Oluline on luua koostöö omavalitsuse osakondade, näiteks raamatupidamis-, tehnika- ja hangete osakonna vahel, et teema kohta saadaks ühised teadmised. Kui rahastamisallikad on leitud, peab järgima läbipaistvat korda ning ärimudelid peavad olema teostatavad ja majanduslikult otstarbekad.

POWERPOOR asetab lahenduse keskmesse ühiste energiaalgatuste ja uuenduslike rahastamisvahendite kasutamise. Selleks on välja töötatud tööriist POWER-FUND, mis lihtsustab POWERPOORI meetodi kasutuselevõttu energiavaesuse meetmetes. Valitud on uuenduslikud ühisalgatused, sest need on tõhusad vahendid energiaga seotud tingimuste ja juurdepääsu parandamiseks, olles samas ka hea alternatiiv üksikutele või tavapärastele rahastamismeetoditele. Peale selle sobib energiakogukondade ja/või ühisrahastamise algatuste soodustatav kollektiivne meetod eriti hästi suurte katsumustega, millega seisavad silmitsi energiavaesuseskodanikud, kes soovivad vähendada energiatarbimist või parandada oma kodu energiatõhusust.

Energia- ja kliimakava paljud rahastamisvõimalused leiate [siit](#).

Soovitav

energiavaesuse leevendamise keskustes kasutamiseks

Kohalikud omavalitsused saavad energiavaesuse leevendamise keskustega ühinemisest väga palju kasu, sest keskused saavad sertifitseeritud POWERPOORi energianõustajate ja -mentorite võrgustiku abil olla asjakohaste meetmete rakendamise keskmes, panustada otsuste tegemisse ning uuenduslike rahastamislahenduste rakendamisse ja hõlbustamisse.

Tööriist POWER-FUND

POWERPOORi kolmas tööriist POWER-FUND on veebipõhine tööriist, mille eesmärk on tutvustada Euroopa energiavaesuses kodanikele ja kohalikele omavalitsustele uuenduslike energiavaesuse vähendamise ühismeetmeid. POWER-FUND pakub kasutajatele internetipõhist platvormi ühiste energiaalgatuste jaoks, nagu energiakogukonnad ja -ühistud, ja avatud kohta uuenduslike rahastamisskeemide (nt ühisrahastuse) kohta õppimiseks. Samuti saab selle kaudu tutvuda kollektiivse rahastamise võimalustega, et saada jagu majanduslikest ja finantsprobleemidest, mis takistavad energiavaesuses kodanikel energiapöördes osaleda. Allpool on näiteid meetmetest, mida saab tööriista POWER-FUND abil lihtsustada.

- Leibkondade toetamine taastuenergiapaigaldiste ja/või energiatõhususe investeeringute suurte alustuskulude maksmisel.
- Taastuenergiapaigaldiste ja/või energiatõhusa renoveerimise kulude vähendamine hulgiostu ja mastaabisäästu teel.
- Võrguväliste majapidamiste ja kogukondade toetamine kapitalimahukate võrguväliste energiaprojektide investeeringuteks vajalike ressursside ning kapitali kogumisel.
- Üksikisikute aitamine ostujõu ühendamisel, et osta energiat hulgimüügiturult parema hinnaga.
- Kodanike ja oluliste organisatsioonide toetamine energiakogukondade arendamisel, seades keskmesse energiavaesuse.
- Olemasolevatele kogukondadele/ühendustele energiavaesuse vähendamiseks ressursside andmine.

**POWER
FUND**

Olemasolevate skeemide kasutamine – sotsiaalne vautšer energiakulude katmiseks

Hispaania
Vitoria-Gasteiz
linnavolikogu

Osana POWERPOOR projekti tegevustest arendas Vitoria-Gasteizi linnavolikogu välja piirkonna haavatavatele elanikele suunatud sotsiaalse vautšeri meetme, et aidata vähendada energiavaesust.

Sotsiaalse vautšeriga saab inimene katta osa oma energiakuludest ja see väljastatakse neile, kes on tunnistanud energiavaesuses olevaks.

Antud meetme piisava rahastamise tagamiseks kasutas Vitoria-Gasteizi linnavolikogu mitmekülgsed olemasolevad rahastamisallikad. Kuid selleks, et see meede oleks ka pikas perspektiivis edukas, on oluline kõigi poliitiliste parteide tugev pühendumus ja pidev järelevalve ning asjakohaste näitajate kogumine järgnevatel aastatel.

Sotsiaalne vautšer on üks energiavaesuse leevendamise strateegia meetmetest, mis on välja töötatud ning ametlikult lisatud linna energia- ja kliimakavasse POWERPOOR projekti abiga.

POWER-FUND

Tööriist POWER-FUND on saadaval kümnes keeles

- POWERPOORi veebisaidil <https://powerpoor.eu/toolkit>;
- POWERPOORi tööriistade veebisaidil <http://powerpoor.epu.ntua.gr/powerpoor-toolkit>.

Lisateave

- Tööriista POWER-FUND funktsioonide juhised ja selle väljatöötamiseks kasutatud metoodika leiate [siit](#), dokumendist 2.4.
- Tööriista POWER-FUND üksikasjalikud kasutusjuhised on saadaval [siin](#).

Jaotis „Ühised energiaalgatused“

Ühiseid energiaalgatusi võib vaadelda kui tööriistu, mis võimaldavad kasutajatel ehk üksikisikutel, sealhulgas energiavaesuses kodanikel, kohalikel ja piirkondlikel omavalitsustel ning kogukondadel/ühistutel kasutada kolme tüüpi teenuseid:

- **kogukonnaga ühinemine:** energiakogukondade/-ühistute nimekiri riikide kaupa, mis sisaldab teavet nende hindade ja juhtimispõhimõtete, energiavaesuses kodanikele osutatavate teenuste ning nendega liitumise ja aktiivseks liikmeks hakkamise kohta;

- **kogukonna loomine:** juhised selle kohta, kuidas energiavaesuses kodanikud saavad tihedas koostöös kohalike huvirühmadega energiakogukondi luua ja töös hoida (mõeldud iseäranis osalevate riikide jaoks);
- **kogukonna töös hoidmine:** nõuanded ja vahendid, mis aitavad kasutajatel oma energiakogukonda hallata ja töös hoida. Need hõlmavad vahendeid energiatarbimise/-tootmise andmete jälgimiseks ja linna/kogukonna/hoonete energiatõhususe hindamiseks.

Jaotis „Uuenduslikud rahastamisskeemid“

Tööriista POWER-FUND uuenduslikke rahastamisskeeme käsitlevas jaotises antakse kasutajatele üksikasjalikku teavet ühisrahastuse ja selle kasutamise kohta, mis on jaotatud kolme põhiossa:

- **kodanike kaasamine:** ühisrahastuse tutvustus, milles jagatakse teavet selle kohta, mis see on (ühisrahastuse liigid, lühike protsessi toimimise kirjeldus, õige ühisrahastusplatvormi leidmine, iseäranis platvormide valdkonnapõhised erinevused, raha jaotamine, kulud jne) ja kuidas leida rahastamisvõimalusi säästva energia meetmete, näiteks energiatõhusate meetmete rakendamiseks oma majas/korteris;
- **rahastamise abimaterjal:** põhjalik juhend kasutajatele ühisrahastuskampaania loomise kohta, sealhulgas selle kohta, kuidas valida mudel (eesmärk, rahastamise eesmärk, stiimulid), kuidas kampaaniat ette valmistada (sihtrühm, turundusvideo, sotsiaalmeedia), kuidas kampaaniat hallata (jälgimine, inimeste kaasamine) ja juhised järeltegevuste kohta;
- **kapitali kaasamine:** asjakohaste investeerimisvõimaluste (ühisrahastuskampaaniad) kogum, mida kodanikud saavad lähemalt uurida ja/või millesse investeerida. See sisaldab kogu vajalikku teavet, nagu kasutuselevõetud tehnoloogia, osalemise tüüp (preemia, laenu- ja omakapitalipõhine), asukoht ning platvormi link.

Lisateave

Lisateavet ühiste energiaalgatuste ja uuenduslike rahastamisskeemide kohta leiate

- meie andmebaasist – →[3. moodul](#);
- tööriistast [POWER-FUND](#) siin (mooduli link).

